

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ

Կ'անցնի միմյակ, նետելով յոգնած նայուածքն իր անծայր
փողոցներուն մութին մէջ փետեկտրուդ խեղճութեան...
Մարդուն ջախջախ ապրումին, որ մայթերուն յանդիման՝
կը քըսէ սիրտը իրեն թափով մ'անհոգ և խելար:

Կ'անցնի միմյակ. մինչ յանկարծ կը լըռէ ճիւղ մը ցաւի,
որ բարձրացաւ սա տրտում մահասարսուռ խորշերէն.
Ինկաւ աղջնակ մ'անպայման, որ չէր կրցած դեռ կեանքէն
իւր յոյսերուն վարդագեղ հիւսել նարստն անուրջի:

Մութ է. անասող և ամպոտ հսկայ գիշեր մ'անլուսին,
ու հոգիներ կը դիմեն կորաքամակ և հըլու՝
Անդրաշխարհեան վայրերու հեթանոս խօ՛ւ վայելքին:

Մութ է. ծառի և ժայռի մթնոտներ կոյտ մ'ամպալիւր
կը թաւալի յամրընթաց փոթորկայոյզ գետերու
երկայնքն ի վար, խածնելով հոգն՝ որ վշտով է լեցուեր:

ՔԱՂՅՐ ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ

Աշնան, անձայն ու միմյակ քիւլին տակ մո՛ւթ սենեակիս,
Հեռու լըճին ափունքէն և դալարէն մարգերուն,
Հեռու հիւլիդ թովչանքէն, արահետէն իսկ թագուն՝
Քեզի համար ընդերկար հիւսեց տաղեր որք հոգիս:

Հիմա, ձմրան այս ժամուն երբ ամէն կողմ է տրտում,
Երբ իմ հոգին է թախծոտ անլուր վշտով պարտասած,
Երբ կը յուզեն զիս տակաւ յիշատակներս միգամած՝
Կը տենչամ լոկ երգերուդ թրթռուն երեզն անպատում:

Ձայնիդ ամբիծ և յստակ դաշնաւորումն անյատակ,
Գընացքիդ պարզ ու վըսեմ չքնադուծիւնն հիացիկ...
Եւ յետոյ շէկ ծամբերուդ սարսուռն՝ ալիք առ ալիք:

Եկա՛ւ, կեանքիս ջինջ ակին դուն նունուֆարն ըսպիտակ,
Փայփայել սիրտըս հսկայ կիսակործան ու թմբիր,
Եւ լայնաբաց ճակատիս խոհերն՝ կնճի՛ր առ կնճի՛ր:

ԳԱՂՏՆԻՔ

Ո՛չ որ գիտցաւ թէ ինչո՛ւ մայրամուտի պահերուն
Ես կ'ըզձայի միայնակ դիմել ջրվէժը գիւղին...
Նստիլ երկար խոհերով սիրած ժայռիս թիկունքին,
Ու երազել մաքրափայլ յոյզերն սիրոյ վայրերուն:

Ըլլալ միմյակ, անշատուած փոթորկածուփ աշխարհէն,
Սրտիս մէջ սէր, և աչքիս առջեւ պատկեր մ'աղուական...
Ոտքերուս տակ ոտտոտուն կոյս ալեակներ գունդիւրեան,
Եւ բեկորներ խիճերու օծուած ճերմակ փրփուրէն:

Ո՛չ որ գիտցաւ թէ ինչո՛ւ աշնան իրկուն մ'ալ յանկարծ,
Ձիս չըզտան ջրվէժին հառաչներուն յանդիման...
Եւ ո՛չ ալ լուռ դաշտերուն մենութեան մէջ սրբացած:

Օրեր անցան. ու ոմանք չեմէն իրենց հիւղակին,
Ատղերուն հետ անտրտունջ և լուսնին տակ ոսկեման
Տեսան աղջնակ մ'որ կու լար ինկած ժայռիս թիկունքին:

ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՄՐԱՊԵՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԳՐԳԵՐ

«ՏԱԻԴ, ԵՒՈՒԵԱՆ». Քերթումներ (1921-31).

Հեղ. ԳԵՈՐԳ ԿԱՌՎԱՐՆՅՑ

Տարիներ առաջ անմոռաց թէոգիկի տա-
րեցոյցներէն մէկուն մէջն էր (1925) որ
Գ. Կառվարենցի փոքրիկ քերթումը մը
կը կարգայի «Գաղտնիք»: Գուցէ շատե-
րուն ապագապաշտիկ մը թուէր ան այդ
երգի կմախքին ու խաչածեւերուն մէջ՝ որ
աչքէ չէին կրնար վրիպիլ:

Եւ սակայն կը խորհրդածէի թէ՛ այդ
երթասարդը, իր «յստակ ու տաք»
շունչով, անպայման մեր արդի լեզուին
գեղեցկագէտներէն մին ըլլալու էր. այն-
քան մաքուր և թափանցիկ էր այդ լե-
զուն, մեր հայրենի տաճարներուն քարե-
րուն պէս սրբառաշ և օծուն:

Ու չէի սխալած: Երբ անկից տարիներ
վերջ, այսօր, ձեռքս կ'անցնի «Տալիդ
Եւոլեան»-ը, այդ ամբողջ խմբանկարին
մէջ, անթիւ ծաղիկներու, հազարումէկ
թոյրի և բոյրի թրթռացումներուն մէջ,
ուր կը սահիմ ու կը սաւառնիմ, հմայուած
պէտք է խոստովանիմ որ հոն ընդհան-
րապէս գեղեցիկը կայ մեր լեզուին, ներ-
դաշնակութիւնը երգի, գեղումը գաղափար-
պատկերներու և անոնք հոգեկան շքեղու-
թիւն մ'ունին նրբարուեստ, և զգացումի
փափկութիւնը, ուր ազնիւն և քնքուշը կը
խառնուին վսեմութեան մը հետ որ շնորհ
և օծում ունի միանգամայն: Իր քով մեզմ
է խռովը, յոյզերէն վեր ժպտուն յոյ-
սեր ծիւ կ'արձակեն, և Ստուած, մարդ
ու բնութիւն գերագոյն ներդաշնակութեան
մէջ կ'ապրին առանց կապուելու փոխա-
դարձ ինչ որ յատուկ է իւրաքանչիւրին:

Թերեւս ոմանց չափազանցութիւն թուի
զովքը զոր հիւսել կը փորձեմ. սակայն
մէն մի ոտանաւոր որ կարդացի, նոյն
հմայքը տուաւ:

Հանդերձաւորումին, շարժումներուն,

պատկերներուն, զգացումին և ապրումնե-
րուն մէջ արդի քերթողը պիտի զգայ հոն,
որ ունի միանգամայն շունչ մը, իսկապէս
դասական, յոնիական տաճարներու վսե-
մին խորհրդով լեցուն. ինքն իսկ, խոս-
տովանելով հանդերձ որ՝ թէեւ հելլենա-
կան Եւոլի

«Չաւակներուդ չեմ զարմէն...»,
Բայց անոնց պէս - հոգեկին Եւոլացի -, մշտօրէն
Աւանդութեանց հայրենի ու մայրենի բարբառին
Ես կը պաշտեմ նշխարներն ու շքեղանքը խո-
ւրդին...»:

Արդարեւ Կառվարենց բաց ի մէկ եր-
կու աննշան շեղումներէ, պէտք է ըսենք
որ վարպետ մըն է աշխարհաբարին մէջ,
ինչպէս տաղաչափ մը գրեթէ անմեղան-
չական: Եւ այս նշանակելի կը գտնեմ
անոր համար որ Վարուժանէն ասդին բո-
ւոր մեր ոտանաւոր գրողներն աւելի կամ
լոր մեր ոտանաւոր գրողներն աւելի կամ
պակաս՝ զիտակից կամ ոչ՝ կը գայթեն
ու կը գայթեն. հոս տեղը չէ անշուշտ
ու կը գայթեն. օրէնքներն յիշեցնելու,
տաղաչափութեան օրէնքներն յիշեցնելու,
և սակայն, ինչպէս լաւ կը դիտէր Կ. Պոլսի
հրապարակագիրներէն մէկը, մեր ոտանա-
ւոր գրողները գաղափարի աղքատութեան
քով գէթ երգի վայելքը տային մեզի ճըշ-
տագոյն տաղաչափութեամբ. այլապէս
տաղտկալի են և անարժէք:

Եթէ Կառվարենց հայ միտք մ'է, Այ-
րարատի խոյանքներով և Արաքսի ար-
տաստախառն փրփուրներով, բայց չեմ
տարակուսիր աւելցնելու որ իր հոգւոյն և
քնարին վրայ շատ ազդած է Աթենասի
ճիթներին, յունական ծովն ու երկինքը և
դասական հնութեան ներշնչումը իրենց
անթերի տիպաւորելով եւ հելլէն դիցա-
բանութեան անսպառ պաշարով: Այդ հո-
գեկան ու բնաբանական մթնոլորտին մէջ
է որ Կառվարենց ժառանգած է դասա-
կանի կատարելութիւնն իր լեզուին, իր
գաղափարներու դասաւորութեան, վսեմին
և շնորհալիին:

Մեր սկսնակներուն պիտի ուզէի ցու-
ցնել իբր ներդաշնակութեան օրինակ,
պատկերներու շնորհին մէջ.